

Arbeids- og
inkluderingsdepartementet

Høringsnotat

Forslag om heving av toleransebeløpet for avkorting av avtalefestet pensjon fra Statens pensjonskasse

29. april 2024

Høringsfrist: 4. august 2024

1 Innledning

LO Stat, Unio, Akademikerne og YS har i et felles brev til departementet 19. desember 2023 bedt om at toleransebeløpet for avkorting av avtalefestet pensjon (AFP) for medlemmer av Statens pensjonskasse blir hevet fra 15 000 til 30 000 kroner. Ønsket følges opp i høringsnotatet her. Departementet foreslår at toleransebeløpet settes til 0,26 av folketrygdens grunnbeløp (G) per 1. januar hvert år i forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt). Toleransebeløpet på 0,26 G tilsvarer det som gjelder i KS sitt tariffområde. Det foreslås at endringen trer i kraft 1. januar 2025.

2 Bakgrunn

AFP for ansatte i offentlig sektor født i 1962 eller tidligere er en tidligpensjonsordning i perioden 62–67 år. Pensjonen skal avkortes mot arbeidsinntekt.

For dem som får AFP fra Statens pensjonskasse framgår inntektsprøvingen av § 3 første ledd bokstav d i lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse: *«Dersom pensjonisten har arbeidsinntekt, skal pensjonen, med eventuelt AFP-tillegg, reduseres med samme prosent som arbeidsinntekten utgjør av tidligere inntekt. Dersom pensjonisten har fått utbetalt for lite eller for mye, skal det foretas et etteroppgjør.»*

AFP-mottakeren skal i forkant av et inntektsår melde antatt arbeidsinntekt til Statens pensjonskasse. Pensjonen avkortes dersom arbeidsinntekten er 15 000 kroner eller mer (toleransebeløp). Dette gjelder i hele AFP-perioden 62–67 år. Når skatteoppgjøret for det enkelte inntektsår er fastsatt, skal det skje et etteroppgjør dersom avviket mellom faktisk og tidligere oppgitt inntekt utgjør mer enn 15 000 kroner (også kalt toleransebeløp). Dersom arbeidsinntekten overstiger toleransebeløpet, skal hele arbeidsinntekten avkorte pensjonen, ikke bare det som overstiger toleransebeløpet. Dagens toleransebeløp har stått uendret siden 1. januar 2002 og det er fastsatt i forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt). Toleransebeløpet framgår av § 2 første ledd i forskriften:

«Dersom pensjonisten har eller venter å få arbeidsinntekt, skal AFP, inkludert eventuelle vedtektsfestede tillegg, reduseres med samme prosentandel som forventet inntekt i kalenderåret utgjør av tidligere inntekt. AFP reduseres bare dersom inntekten overstiger 15 000 kroner (toleransebeløpet). Ved inntekt over toleransebeløpet skal hele inntekten tas i betraktning ved fastsetting av pensjonen.»

Forskriften § 3 gjelder beregning av tidligere inntekt, § 4 gjelder endringer i forventet arbeidsinntekt, § 5 gjelder pensjonistens opplysningsplikt og § 6 gjelder etteroppgjør. § 7 gjelder etteroppgjør for år der AFP er utbetalt for en del av kalenderåret, og det framgår av første ledd første punktum at *«Toleransebeløpet skal være 15 000 kroner også når pensjonisten har mottatt AFP bare en del av året.»*

I KS' tariffområde er toleransebeløpet tariffestet, og i november 2021 ble det avtalt at toleransebeløpet fra 1. januar 2022 økes fra 15 000 til 30 000 kroner. Fra 1. januar 2024 er toleransebeløpet satt til 0,26 G per 1. januar hvert år. I kommunal sektor gjelder toleransebeløpet for AFP i perioden 62–65 år. I perioden 65–67 år blir AFP inntektsprøvet etter reglene for ordinær alderspensjon, det vil si inntektsavkorting for all inntekt som gir pensjonsopptjening i en offentlig tjenstepensjonsordning.

3 Departementets forslag

Tiden som har gått siden toleransebeløpet sist ble endret i forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt), taler for å heve toleransebeløpet. Det å ha et likt toleransebeløp i kommunal og statlig sektor taler også for å øke toleransebeløpet. Det er en målsetting at pensjonsregelverket i kommunal og statlig sektor er så likt som mulig. En økning av toleransebeløpet i staten tilsvarende det som gjelder i kommunal sektor kan også gi insentiver for AFP-pensjonistene til å øke eller ta nytt arbeid.

Det er også momenter som taler mot å heve toleransebeløpet. Viktigst er at AFP-ordningen det her er snakk om, er basert på den forutsetningen at pensjonen kommer i stedet for lønn, ikke i tillegg til lønnen. En økning av toleransebeløpet utfordrer denne grunnleggende forutsetningen. Videre vil en økning av toleransebeløpet kunne gi insentiver til å ta ut pensjonen tidligere enn planlagt, for så å kunne kombinere pensjon og arbeidsinntekt. Dette vil kunne gi økte utgifter til offentlig tjenstepensjon, og vil kunne oppfattes som urimelig av dem som fortsetter å jobbe og som derfor kun får lønnsinntekt. Det kan også nevnes at terskelvirkningen av at arbeidsinntekten overstiger toleransebeløpet øker med toleransebeløpets størrelse. Dersom inntekten overstiger toleransebeløpet, vil hele arbeidsinntekten avkorte pensjonen, ikke bare inntekten som overstiger toleransebeløpet.

Departementet har etter en helhetlig vurdering kommet til toleransebeløpet bør heves til 0,26 G per 1. januar hvert år. Endringen foreslås å gjelde fra et årsskifte, det vil si fra 1. januar 2025.

Størrelsen på toleransebeløpet framgår av § 2 første ledd andre punktum og § 7 første ledd første punktum i forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt), se punkt 2 ovenfor. Departementet foreslår at «15 000 kroner» i disse bestemmelsene erstattes med «0,26 ganger folketrygdens grunnbeløp per 1. januar i det enkelte år».

4 Økonomiske og administrative konsekvenser

De økonomiske konsekvensene av at toleransebeløpet øker er beregnet til å utgjøre om lag 2 millioner kroner årlig ut fra dagens bestand. Kostnadene vil bli innarbeidet i anslag fra Statens pensjonskasse i de ordinære budsjetttrundene. Kostnadene vil kunne øke noe dersom flere ønsker å ta ut AFP som følge av en økt toleransegrense, men omfanget er vanskelig å anslå og antas begrenset så lenge toleransebeløpet holdes på et moderat nivå.

De økonomiske konsekvensene reduseres ved at antallet AFP-pensjonister med en tidligpensjonsordning stadig blir færre. Ordningen vil være utfaset i løpet av 2029 da 1962-kullet fyller 67 år.

Forslaget medføre administrative konsekvenser for Statens pensjonskasse. Det knytter seg både til utviklingskostnader knyttet til saksbehandlingssystemet og til informasjonsarbeid.

Forskrift om endring i forskrift om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt)

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet x. x 2024 med hjemmel i lov 25. juni 2010 nr. 28 om avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse § 7

I

I forskrift 30. november 2010 nr. 1493 om kombinasjon av avtalefestet pensjon for medlemmer av Statens pensjonskasse og arbeidsinntekt (pensjonsgivende inntekt) gjøres følgende endringer:

§ 2 første ledd andre punktum skal lyde:

AFP reduseres bare dersom inntekten overstiger *0,26 ganger folketrygdens grunnbeløp per 1. januar i det enkelte år* (toleransebeløpet).

§ 7 første ledd første punktum skal lyde:

Toleransebeløpet skal være *0,26 ganger folketrygdens grunnbeløp per 1. januar i det enkelte år* også når pensjonisten har mottatt AFP bare en del av året.

II

Forskriften trer i kraft 1. januar 2025.